

Warszawa, 6 października 2023 r.

**OPINIA W PRZEDMIOCIE STATUSU
NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ
ODDZIAŁÓW WOJEWÓDZKICH
ZWIĄZKU EMERYTÓW I RENCISTÓW POŻARNICTWA RP
ORAZ PRAW KORPORACYJNYCH ICH CZŁONKÓW¹**

W związku z pytaniami przedstawionymi przez przedstawicieli Zarządu Głównego Związku Emerytów i Rencistów Pożarnictwa RP, dalej określanego jako „Związek”:

1) Czy Oddziały Wojewódzkie Związku nieposiadające osobowości prawnej stanowią jednostkę organizacyjną stowarzyszenia zgodnie z obowiązującym statutem?;

2) Czy można w obecnej sytuacji statutowej uznać skuteczność wyboru delegatów na Krajowy Zjazd Delegatów w ramach Oddziałów nieposiadających osobowości prawnej?;

3) Czy delegaci wybrani na Zjazdach Delegatów Oddziałów nieposiadających osobowości prawnej mają pełne prawa statutowe przysługujące delegatom na Krajowy Zjazd Delegatów?;

4) Czy Zarząd Główny według obowiązującego statutu ma prawo interpretować postanowienia statutu w czasie pomiędzy zjazdami? –

- po zapoznaniu się z przedstawionymi dokumentami, w szczególności ze statutem Związku, dalej określanym jako „Statut”, oraz wyjaśnieniami przedstawicieli Związku, przedkładam następującą opinię, zawierającą odpowiedzi na powyższe pytania, poprzedzone ogólnym wprowadzeniem.

*

¹ Tekst opinii sporządzonej w dniu 14 września 2023 r. – po wprowadzeniu zgłoszonych poprawek dotyczących daty przedmiotowej uchwały Krajowego Zjazdu Delegatów oraz jej zarejestrowania w KRS.

Jak można rozumieć, pytania przedstawione przez Związek wynikają ze zmiany Statutu, dokonanej uchwałą nr VII/11/2019 Krajowego Zjazdu Delegatów Związku z dnia 7 czerwca 2019 r., wpisanej do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych

i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej pod właściwym dla Związku nr 0000159843 w dniu 4 lipca 2019 r., a zatem skutkującą od tego dnia. Zmiana polegała, w szczególności, na wprowadzeniu następującego brzmienia § 5 ust. 1 Statutu: „Oddziały Wojewódzkie posiadają osobowość prawną”, przy czym należy mieć na uwadze to, że zgodnie z § 4 pkt 1 Statutu oddziały wojewódzkie, dalej określane jako „Oddziały”, są terenowymi jednostkami organizacyjnymi Związku, tworzonymi i rozwiązywanymi przez Zarząd Główny Związku. W powołanej uchwale nie zawarto postanowień wprowadzających, które określiłyby tryb i termin, w jakim miałyby dojść do uzyskania osobowości prawnej przez Oddziały – przy konieczności uwzględnienia potrzeby wystąpienia przez z wnioskami o wpis do KRS do właściwych sądów rejestrowych, sama bowiem zmiana Statutu otworzyła dopiero drogę do uzyskania osobowości prawnej przez poszczególne Oddziały, zgodnie z art. 10a ust. 5 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261) nabywanej wraz z wpisem do KRS; znalazło to, należy zaznaczyć, odzwierciedlenie w § 36 ust. 5 Statutu. Kwestia ta stała się przedmiotem unormowania odrębnego aktu Związku, z tym jednak, że część Oddziałów nie ma stosownych odrębnych wpisów, głównie z powodu niewystąpienia o taki wpis, niektóre jednak także ze względu na trudności z uzyskaniem wpisu. Nie bez znaczenia był też zapewne okres pandemii Covid-19, która wystąpiła wkrótce po wpisie powołanego nowego postanowienia Statutu do KRS.

W związku z powyższymi okolicznościami, terenowymi jednostkami organizacyjnymi Związku, z których wszystkie 16 są wpisane w rubryce 3 KRS Związku: „Jednostki terenowe lub oddziały”, są zarówno Oddziały nieposiadające osobowości prawnej, jak i oddziały posiadające osobowość prawną. Sytuacja taka została przy tym przewidziana w Statucie, bowiem zawiera on postanowienia dotyczące wyłącznie Oddziałów posiadających osobowość prawną (§ 36 ust. 7-9, § 58 ust. 1-4, § 59), z których *a contrario* wynika, że obok takich Oddziałów mogą występować – nawet gdyby to było jedynie czasowe – inne, nieposiadające osobowości prawnej.

Należy przy tym wskazać, że, w świetle przepisów powołanej ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, osobowość prawna terenowych jednostek organizacyjnych ma znaczenie z punktu widzenia majątkowego (jednostki te dysponują majątkiem odrębnym od majątku

stowarzyszenia jako całości) oraz zaciągania zobowiązań i odpowiedzialności za zaciągnięte zobowiązania (art. 10a ust. 3 pkt 2 i 3 Prawa o stowarzyszeniach). Znalazło to odzwierciedlenie w Statucie, poczynając od § 36 ust. 2, zgodnie z którym Oddziały posiadające osobowość prawną samodzielnie i na własną odpowiedzialność prowadzą działalność gospodarczą i finansową.

Powołane przepisy i postanowienia pozostają bez związku z prawami członkowskimi oraz obowiązkami organów terenowych jednostek organizacyjnych (por. np. art. 20 Prawa o stowarzyszeniach) – prawami i obowiązkami korporacyjnymi, które są realizowane niezależnie od posiadania bądź nieposiadania osobowości prawnej przez te jednostki. W związku z tym, celowe jest podkreślenie, że zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 1 Statutu wszyscy członkowie zwyczajni Związku mają prawo wybierać i być wybranymi do wszystkich władz Związku, za pośrednictwem swoich delegatów, a delegaci są wybierani przez Walne Zebrania Członków Kół Terenowych (na Zjazd Delegatów Oddziału - §39 ust. 5 i 6 Statutu) oraz przez Zjazdy Delegatów Oddziału (na Krajowy Zjazd Delegatów - § 20 ust. 2 Statutu).

*

Powyższe ustalenia pozwalają na udzielenie następujących odpowiedzi na wskazane na pytania wskazane na początku niniejszej opinii.

(ad 1)

Wszystkie Oddziały, niezależnie od tego, czy uzyskały osobowość prawną, stanowią terenowe jednostki organizacyjne Związku – z punktu widzenia zarówno Prawa o stowarzyszeniach, jak i Statutu; jest to zarazem potwierdzone w powołanym wpisie w KRS dotyczącym Związku.

(ad 2)

Wybór delegatów na Krajowy Zjazd Delegatów przez Zjazdy Delegatów Oddziałów jest (przy założeniu, że został dokonany zgodnie z postanowieniami Statutu) skuteczny niezależnie od tego, czy został dokonany przez Zjazd Delegatów Oddziału posiadającego czy nieposiadającego osobowości prawnej.

(ad 3)

Tak jak nie ma żadnych podstaw do różnicowania praw korporacyjnych członków zwyczajnych Związku w zależności od tego, czy wykonują oni swoje prawa w ramach Oddziału posiadającego albo nieposiadającego osobowości prawnej, tak samo jest z prawami

korporacyjnymi delegatów, za pośrednictwem których członkowie zwyczajni Związku wykonują swoje statutowe prawa.

(ad 4)

Odpowiedź na to pytanie jest wprost sformułowana w § 66 ust. 1 Statutu: „Prawo interpretacji niniejszego Statutu przysługuje Krajowemu Zjazdowi Delegatów, a pomiędzy Zjazdami, Zarządowi Głównemu Związku”.

Statut, jak jest to ogólnie przyjęte w orzecznictwie sądowym i w doktrynie, stanowi, skontrolowaną przez sąd rejestrowy co do zgodności z prawem, umowę zawartą przez wszystkich członków stowarzyszenia. Jego postanowienia wiążą zatem wszystkich członków, co znajduje dodatkowe potwierdzenie w § 14 ust. 1 pkt 1 Statutu, a wobec tego członków wiąże także postanowienie § 66 ust. 1 Statutu.

prof. dr hab. Hubert Izdebski
radca prawny, adwokat